İş sağlığı ve güvenliği eğitimi

Ulusal ve uluslararası kuruluşlar ve sözleşmeler

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu

ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu

ofis akademi

ASYA AKADEMİ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİM KURUMU

Bu eğitimde neler öğreneceğiz?

- Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) alanında sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşları
- İSG alanında çalışan ILO, WHO ve EU-OSHA gibi uluslararası kuruluşları
- Uluslararası İSG sözleşmelerini ve bu sözleşmelerin ulusal mevzuattaki yerini
- İSG alanında devlet, işveren ve çalışan taraflarının yerini ve önemini
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İSGGM, İSGÜM, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, ÇASGEM ve SGK'nın görevlerini
- İşçi ve işveren kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının rolünü
- AB'nin İSG direktiflerini ve Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansını

Bölüm 1

Çalışma hayatı ve İSG'nin tarafları

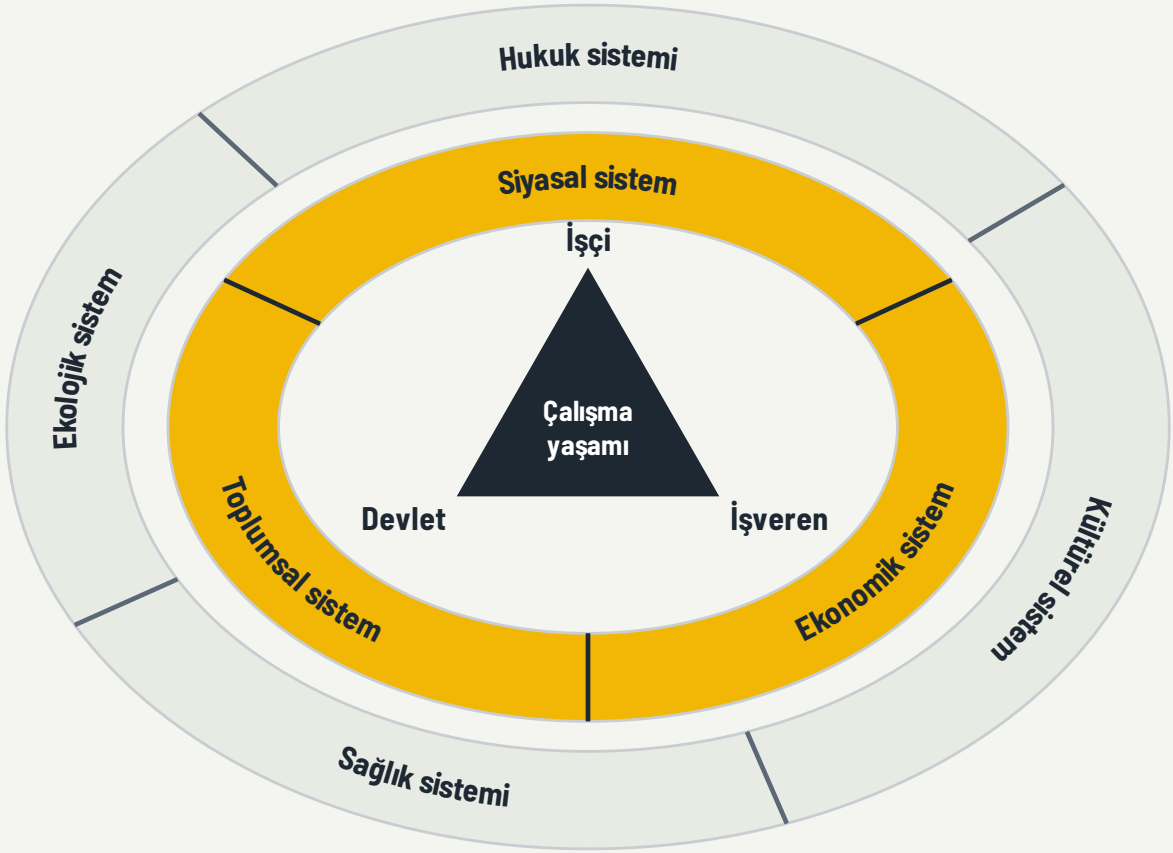
Çalışma yaşamını çevreleyen sistemler, etkenler ve sosyal taraflar

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ofis akademi
ASYA AKADEMİ

Çalışma yaşamı bir sistemler bütünü içinde yer alır

Çalışma yaşamının merkezinde işçi, işveren ve devlet bulunur.

- Siyasal, ekonomik ve toplumsal sistemler bu üçlü ilişkiyi doğrudan etkiler.
- Hukuk, kültür, sağlık ve ekoloji sistemleri daha geniş bir çerçeve oluşturur.
- İSG sorunları bu nedenle tek bir kurumun değil, bütün sistemin konusudur.

Çalışma hayatını belirleyen etkenler

- Çalışma ilişkileri, koşulları ve ortamı işin kendisinden kaynaklanır.
- Bireysel ve toplumsal özellikler ile yaşanan çevre, çalışanın sağlığını iş dışından etkiler.
- Etkili bir İSG yaklaşımı bu altı etkeni birlikte ele alır.

İSG çok taraflı ve çok disiplinli bir alandır

- Çalışma hayatında fiziksel, kimyasal, biyolojik ve psikososyal etkenler çalışanın sağlığını ve güvenliğini tehdit eder.
- İSG, çalışma ortamını iyileştirmeyi ve çalışanın sağlığını en üst düzeye çıkarmayı amaçlar.
- Bu nedenle İSG hizmetleri ancak bir ekip çalışmasıyla başarıya ulaşabilir.

Taşlama sırasında oluşan kıvılcımlar: fiziksel risklere bir örnek

İşyerinde İSG ekibi

İşyeri düzeyinde İSG ekibi şu kişilerden oluşur:

- İşyeri hekimi
- Diğer sağlık personeli (işyeri hemşiresi, sağlık memuru vb.)
- İş güvenliği uzmanı

6331 sayılı Kanun'a göre işveren bu hizmetleri kendi personeliyle veya ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alarak sunar. 2025'te yapılan değişiklikle Sağlık Bakanlığına bağlı çalışan sağlığı merkezleri (ÇASMER) de bu kapsamda yetkilendirilebilmektedir.

İşyeri sağlık hizmetlerinde kullanılan bir ambulans

İSG’nin üç tarafı: devlet, işveren, çalışan

Devlet

Mevzuatı hazırlar, ulusal politikayı belirler, işyerlerini denetler. Türkiye’de bu görevi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yürütür.

İşveren

Çalışanların sağlığını ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür: riskleri değerlendirir, önlem alır, eğitim verir. İSG önlemlerinin maliyetini çalışana yansıtamaz.

Çalışan

Eğitim ve talimatlara uyar, önlemlere katılır, görüş ve öneri bildirir. Çalışan temsilcisi aracılığıyla İSG çalışmalarında temsil edilir.

Bölüm 2

Ulusal kuruluşlar

Bakanlık, bağlı ve ilgili kuruluşlar, Ulusal İSG Konseyi ve sosyal taraflar

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ofis akademi
ASYA AKADEMİ

Çalışma hayatının ulusal paydaşları

Çalışma hayatına taraf olan ve çalışma koşullarını etkileyen başlıca kurum ve kuruluşlar:

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB)
- İşveren konfederasyonu: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)
- İşçi konfederasyonları: Türk-İş, Hak-İş, DİSK
- Kamu görevlileri sendikaları konfederasyonları
- Üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları: TTB, TMMOB

Kaynak işlemi

1945–2021

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Türkiye'de İSG alanında devleti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsil eder.

1945	7 Haziran'da Çalışma Bakanlığı kuruldu; ilk Çalışma Bakanı Konya milletvekili Sadi Irmak'tır. 22 Haziran'da 4763 sayılı Kanun çıkarıldı.
1974	17 Kasım'da Sosyal Güvenlik Bakanlığı kuruldu.
1983	13 Aralık'ta 184 sayılı KHK ile iki bakanlık birleştirildi ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adını aldı.
1985	3146 sayılı Teşkilat Kanunu yürürlüğe girdi.
2018	Bakanlık, 703 sayılı KHK ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına dönüştü; görevleri 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne taşındı.
2021	21 Nisan'da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yeniden kuruldu.

Bakanlıkta İSG ile ilgili birimler ve kuruluşlar

Yurt dışında çalışma ve sosyal güvenlik müşavirlikleri ve ataşelikleriyle de teşkilatlanan Bakanlıkta İSG alanında öne çıkan yapılar:

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü (İSGGM)

Ana hizmet birimi. Ulusal politika, mevzuat ve yetkilendirme. Merkez ve bölge laboratuvarlarıyla İSGÜM, İSGGM'ye bağlıdır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Doğrudan Bakana bağlıdır. Çalışma hayatını devlet adına iş müfettişleri aracılığıyla denetler.

ÇASGEM

Bakanlığın bağlı kuruluşudur. Çalışma hayatı ve sosyal güvenlik alanında eğitim ve araştırma yapar.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)

Bakanlığın ilgili kuruluşudur. İş kazası ve meslek hastalığı sigortasını yürütür, istatistikleri yayımlar.

1945–2018

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü (İSGGM)

1945	İSG'nin sağlanması görevi Bakanlık bünyesinde İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğüne verildi.
1983	Teftiş hizmetlerinin İş Teftiş Kurulunda örgütlenmesi nedeniyle Genel Müdürlük daire başkanlığına dönüştürüldü.
2000	4 Ekim'de yürürlüğe giren 618 sayılı KHK ile İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü olarak yeniden teşkilatlandırıldı.
2003	4947 sayılı Kanun ile Genel Müdürlük yeniden yapılandırıldı.
2018	Görev ve yetkileri 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yeniden belirlendi.

İSGGM'nin görevleri (1)

3146 sayılı Kanun'un teşkilat hükümleri 2018'de 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmıştır. İSGGM'nin görevleri bugün 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde düzenlenir:

- İSG ile iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi konularında inceleme ve araştırmaları planlamak ve uygulatmak
- Üretilen ve ithal edilen kişisel koruyucu donanımların piyasa gözetimi ve denetimini yapmak
- İşyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer görevlilerin eğitim ve belgelendirme usul ve esaslarını belirlemek
- Meslekî eğitim görenler, rehabilite edilenler, özel risk grupları ve kamu çalışanları dâhil tüm çalışanları iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı koruyacak tedbirleri aldırmak
- İSGÜM ve bölge laboratuvarlarının çalışma esaslarını düzenlemek, bunları yönetmek ve denetlemek

İSGGM'nin görevleri (2)

- Ölçüm, analiz, teknik kontrol, risk değerlendirmesi, eğitim ve danışmanlık hizmetlerini yapmak; bu hizmetleri verecek kişi ve kuruluşları yetkilendirmek ve denetlemek
- Eğitim kurumlarını ve ortak sağlık ve güvenlik birimlerini yetkilendirmek; işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı sınavlarını yapmak ve belgelerini vermek
- Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve koordinasyonu sağlamak
- Standart çalışmaları yapmak, normlar hazırlamak ve geliştirmek
- Yayın ve dokümantasyon çalışmaları yapmak, istatistikleri düzenlemek
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak

1968–1969

İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü (İSGÜM)

- Türkiye Hükümeti, BM Kalkınma Programı (UNDP) Özel Fon İdaresi ve ILO arasında 1968'de imzalanan anlaşmayla kuruluş çalışmaları başladı.
- 26 Mart 1969 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğüne bağlı "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Merkezi" kuruldu.
- 2015'te İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Başkanlığı adını aldı; İSGÜM kısaltması kullanılmaya devam etmektedir.
- İSGGM'ye bağlı olarak merkez ve bölge laboratuvarlarıyla çalışır.

İSGÜM binası, Ankara

İSGÜM'ün çalışma alanları

- İş hijyeni ölçüm ve analizleri: gürültü, toz, kimyasal maddeler ve diğer ortam etkenleri
- Çalışanlara yönelik sağlık ölçümleri ve meslek hastalıkları araştırmaları
- Kişisel koruyucu donanım ve iş ekipmanlarına yönelik test ve kontrol belgesi işlemleri
- İSG alanında araştırma-geliştirme projeleri ve eğitimler

Laboratuvar analiz cihazı ve laboratuvar ortamı

1979–2018

İş teftişi: İş Teftiş Kurulundan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına

1979	1475 sayılı İş Kanunu'na dayanılarak çıkarılan ve 28.08.1979 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan İş Teftiş Tüzüğü ile, ILO'nun 81 sayılı Sözleşmesi'ne uygun olarak İş Teftiş Kurulu Başkanlığı kuruldu. Önceden İSGGM'deki iş güvenliği müfettişlerince yapılan İSG teftişleri, Kurul bünyesindeki iş müfettişlerince (teknik) yapılmaya başlandı.
2003	25.08.1971 tarihli 1475 sayılı İş Kanunu'nun yerini, kıdem tazminatına ilişkin 14. maddesi dışında, 4857 sayılı İş Kanunu aldı.
2011	665 sayılı KHK ile İş Teftiş Kurulu, Türkiye İş Kurumu Teftiş Kurulu ve Bakanlık Teftiş Kurulu birleştirildi.
2018	Görev ve yetkiler Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına verildi. Başkanlık doğrudan Bakana bağlıdır; başkan, başkan yardımcıları, grup başkanları ve iş müfettişlerinden oluşur.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı: müfettişlik ve görevler

İş müfettişi olabilmek için

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesindeki genel şartları taşımak
- Mevzuatta belirtilen öğrenim şartlarını sağlamak: İSG teftişi için tıp doktoru, mimar ya da elektrik, maden, jeoloji, metalurji, inşaat, elektronik, makine, kimya, endüstri, fizik, bilgisayar, tekstil, petrol, uçak, gemi, çevre mühendisi veya yüksek mühendisi olmak

Görevler

- Devlet adına teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmak
- İSG seminer, panel, konferans ve toplantılarına müfettişlerin katılımını sağlamak
- Türkiye'nin taraf olduğu antlaşmalar çerçevesinde çalışma hayatı ve teftiş konusunda inceleme, araştırma ve bilgi alışverişi yapmak; antlaşmaların iş teftişine ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmek

1955–2003

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi (ÇASGEM)

1955	Türkiye Hükümeti ile BM Gıda ve Tarım Teşkilatı, ILO ve WHO arasında imzalanan antlaşma uyarınca Yakın ve Orta Doğu Çalışma Enstitüsü (YODÇE) adıyla kuruldu.
2003	16 Temmuz'da 4947 sayılı Kanun ile 7460 sayılı YODÇEM Teşkilat Kanunu'nda yapılan değişiklikle ÇASGEM adını aldı.
Bugün	Bakanlığın bağlı kuruluşudur; merkezi Ankara Pursaklar'dadır.

Amaç: çalışma şartları, işçi sağlığı ve iş güvenliği, işçi–işveren ilişkileri, işgücü ve sosyal güvenlik konularının düzenlenmesi ve denetiminde görevli kişilerin bilgisini artırmak ve uzmanlaşmalarını sağlamak.

ÇASGEM'in görevleri

İşyerlerindeki işçi ve işverenlerin iyi yetiştirilmesi için eğitim, araştırma, yayın ve danışmanlık yapar. Seminer konuları arasında şunlar bulunur:

- İşçi ve işveren ilişkileri
- Çalışma şartları ve iş teftişi
- Tam istihdam ve iş verimi
- İş güvenliği ve işyeri hekimliği
- Sosyal sigortalar ve sosyal güvenlik
- İşgücü ve örgütlenmesi
- İş piyasası etütleri
- İş istatistikleri

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)

Kuruluş ve statü

- 16.05.2006 tarihli 5502 sayılı Kanun ile kuruldu.
- Kamu tüzel kişiliğine sahip, idari ve mali açıdan özerktir.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili kuruluşudur.

Görevler

- Kalkınma strateji ve programlarını dikkate alarak sosyal güvenlik politikalarını uygulamak
- Hizmet sunduğu kişileri hak ve yükümlülükleri konusunda bilgilendirmek
- Sosyal güvenlikle ilgili uluslararası gelişmeleri izlemek
- Kamu idareleri arasında koordinasyon ve iş birliğini sağlamak
- Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak

Türkiye’de iş kazaları ve meslek hastalıkları, 2025

766.039

iş kazası geçiren sigortalı

1.931

iş kazası sonucu ölüm

916

meslek hastalığı tanısı

%30,3

ölümlerin inşaat sektöründeki payı (586 ölüm)

0

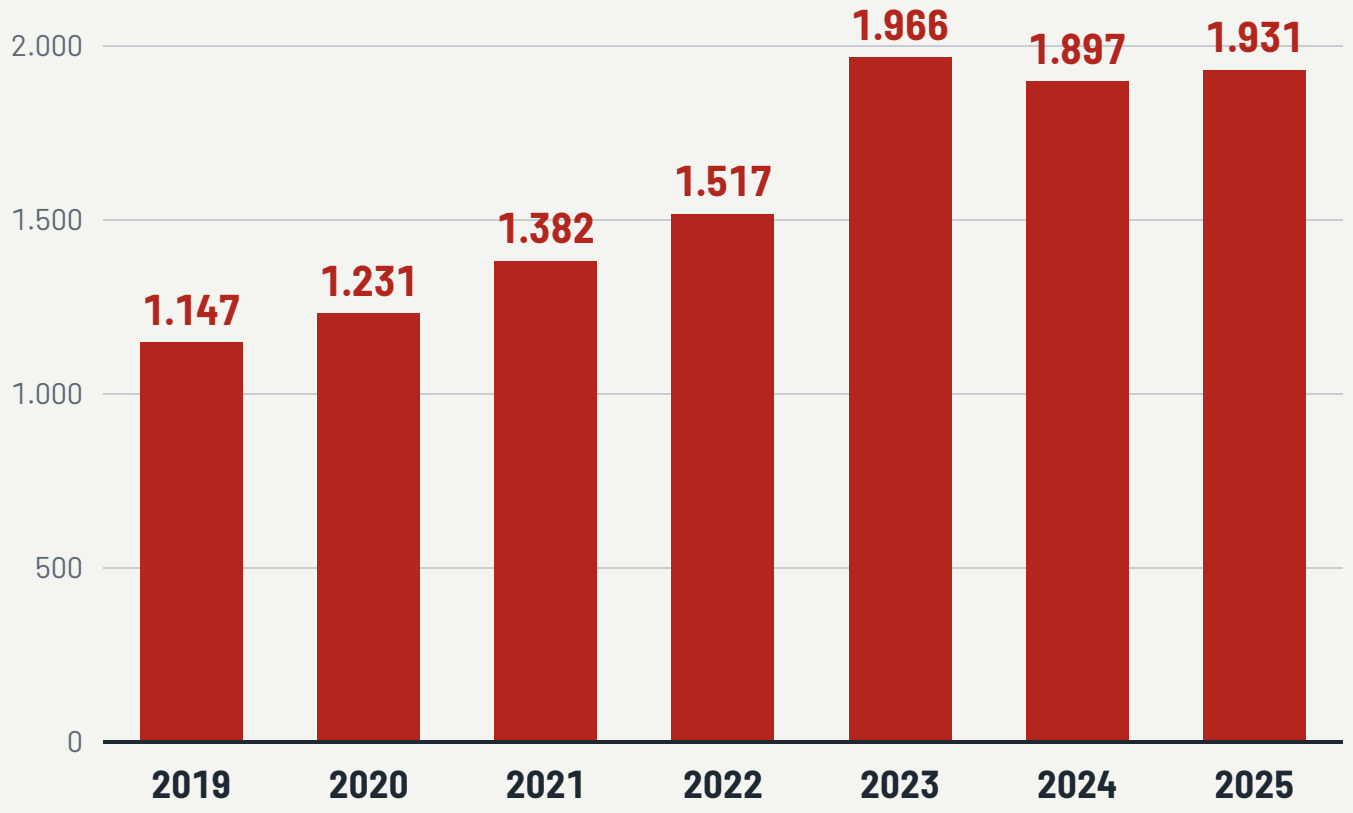
meslek hastalığı sonucu kayıtlı ölüm

SGK 2025 İstatistik Yıllığı, 5510 sayılı Kanun 4/1-a kapsamı. Kendi adına çalışanlar (4/1-b) ile birlikte toplam 766.625 iş kazası ve 1.944 ölüm.

İş kazası sonucu ölümler, 2019–2025

- Kayıtlı ölümler 2019'dan 2025'e %68 arttı.
- Aynı dönemde bildirilen iş kazası sayısı 422 binden 766 bine yükseldi.
- En yüksek ölüm sayısı 2023'te kaydedildi.

SGK İstatistik Yıllıkları, 4/1-a kapsamı.

İş kazası ve meslek hastalığı verileri (4/1-a)

Yıl	İş kazası	İş kazası sonucu ölüm	Meslek hastalığı
2019	422.463	1.147	1.088
2020	384.262	1.231	908
2021	511.084	1.382	1.207
2022	588.823	1.517	953
2023	681.401	1.966	945
2024	733.646	1.897	888
2025	766.039	1.931	916

Kaynak: SGK İstatistik Yıllıkları 2019–2025, Tablo 3.1.1 ve 3.1.2.

Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri

- 665 sayılı KHK (yürürlük: 02.11.2011) ile Bakanlığın bölge müdürlükleri ve şube müdürlüğü kapatılarak görevleri Türkiye İş Kurumuna devredildi.
- Devrin altı ay içinde tamamlanması öngörüldü; bu süre içinde görevler mevcut personel tarafından yürütüldü.
- İl düzeyindeki çalışma hayatı hizmetleri bugün Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerince yürütülmektedir.

2012–2026

Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi

- 6331 sayılı Kanun'un 21. maddesiyle, ülke genelinde İSG politika ve stratejilerinin belirlenmesi için tavsiyelerde bulunmak üzere kuruldu.
- Yapısı 2025/11 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi (RG 21.06.2025) ile yeniden düzenlendi.
- Çalışma usul ve esasları 21.01.2026 tarihli yönetmelikle belirlendi; 2013 tarihli Konsey Yönetmeliği yürürlükten kaldırıldı.
- Başkan: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı veya görevlendireceği bakan yardımcısı. Sekretarya: İSGGM.
- Konsey; genç, yaşlı, engelli, gebe veya emziren çalışanlar ile kadın çalışanların ihtiyaçlarını gözetir.

Konseyin üyeleri

Bakanlıklar

Aile ve Sosyal Hizmetler; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği; Enerji ve Tabii Kaynaklar; Kültür ve Turizm; Millî Eğitim; Sağlık; Sanayi ve Teknoloji; Tarım ve Orman; Ticaret; Ulaştırma ve Altyapı bakanlıklarının ilgili bakan yardımcıları ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının ilgili başkan yardımcısı

Bakanlık ve SGK

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü, Çalışma Genel Müdürü, Rehberlik ve Teftiş Başkanı ile Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı

Sosyal taraflar

İşçi, işveren ve kamu görevlileri sendikalarından en fazla üyeye sahip üç konfederasyonun başkanları; TOBB, TESK ve TZOB başkanları

Üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, meslek birlikleri ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları toplantılara davet edilebilir; alt kurul, danışma ve çalışma gruplarında yer alabilir.

Konseyin görevleri ve çalışma esasları

Görevler

- Ulusal İSG Politika Belgesi'ni hazırlamak
- Ulusal İSG politika ve stratejilerinin belirlenmesini, uygulanmasını ve izlenmesini sağlamak
- Mevzuatın gözden geçirilmesi için öneride bulunmak
- İSG kültürünün benimsenmesine yönelik öneriler geliştirmek
- Araştırma-geliştirme projeleri önermek
- Kurumlar arası koordinasyon ve bilgi paylaşımına katkı sağlamak

Çalışma esasları

- Yılda en az bir kez olağan toplanır.
- Başkanın veya üyelerin üçte birinin teklifiyle olağanüstü toplanabilir.
- Üyelerin salt çoğunluğuyla toplanır, katılanların salt çoğunluğuyla karar verir.
- Oyların eşitliğinde başkanın oyu belirleyicidir; çekimser oy kullanılamaz.
- Üye olmayan katılımcıların oy hakkı yoktur.

Üniversiteler ve meslek kuruluşları

Üniversiteler

- Önlisans düzeyinde İSG programları
- Lisansüstü İSG programları, tezler ve araştırmalar
- İSG uygulama ve araştırma merkezleri

Meslek kuruluşları

- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB), Türk Tabipleri Birliği (TTB)
- Meslek dernekleri: Türk Hemşireler Derneği

Çalışma hayatı ile iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin çalışmaların başarıya ulaşması için bütün sosyal tarafların ortaklaşa onayladıkları ve geliştirdikleri düzenlemeler hayata geçirilmeli, taraflarca benimsenerek uygulanmalıdır.

Bölüm 3

Uluslararası kuruluşlar ve ILO

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün yapısı, standartları ve sözleşmeleri

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ofis akademi
ASYA AKADEMİ

İSG alanında öne çıkan uluslararası kuruluşlar

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)

1919'da kuruldu. Merkezi Cenevre. Birleşmiş Milletler ihtisas kuruluşu. Hükümet, işveren ve işçi temsilcilerinden oluşan üçlü yapı.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)

Anayasası 1948'de yürürlüğe girdi. Merkezi Cenevre. Birleşmiş Milletler ihtisas kuruluşu. Sağlık alanında yönlendirici ve koordinatör makam.

Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı (EU-OSHA)

1994'te kuruldu. Merkezi Bilbao. Avrupa Birliği ajansı. İSG bilgisini toplar, analiz eder ve paylaşır.

OSHA kısaltması ABD'nin İş Güvenliği ve Sağlığı İdaresi'ni ifade eder; Avrupa ajansının kısaltması EU-OSHA'dır.

1919–2022

ILO’nun kuruluşu ve gelişimi

1919	Versay Antlaşması’nın XIII. Kısmı ile, Milletler Cemiyeti’yle birlikte kuruldu.
1932	Türkiye ILO’ya üye oldu.
1944	Filadelfiya Bildirgesi ile örgütün amaç ve ilkeleri yeniden tanımlandı.
1946	Birleşmiş Milletler’in ilk ihtisas kuruluşu oldu.
1969	Nobel Barış Ödülü’nü aldı.
2022	Güvenli ve sağlıklı çalışma ortamı, çalışma yaşamındaki temel ilke ve haklar arasına eklendi.

1944

Amaç ve Filadelfiya Bildirgesi

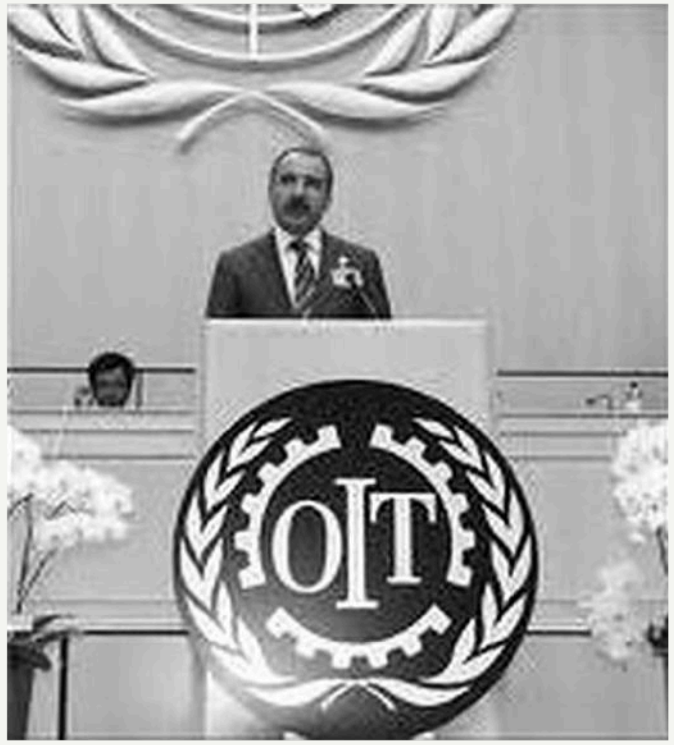
- Kuruluştaki amaç: Birinci Dünya Savaşı'nın ardından büyüyen sosyal sorunlara reform niteliğinde çözümler bulmak ve bu reformların uluslararası düzeyde uygulanmasını sağlamak.
- İkinci Dünya Savaşı sürerken, 1944'te kabul edilen Filadelfiya Bildirgesi ("ILO'nun Amaç ve Hedeflerine İlişkin Bildirge") ile temel amaç ve ilkeler yeniden şekillendi ve genişledi.
- Bildirgenin ilkelerinden biri: "Emek bir meta değildir."

ILO Konferansı'ndan arşiv fotoğrafı

Üçlü yapı

- Birleşmiş Milletler kuruluşları arasında üçlü yapıya sahip tek kuruluş ILO'dur: hükümetler, işverenler ve işçiler.
- Her üye devlet Konferansa iki hükümet, bir işveren ve bir işçi delegesi gönderir; delegeler bağımsız olarak söz alabilir ve oy verebilir.
- Konferans oturumları arasında çalışmaları 28 hükümet, 14 işveren ve 14 işçi temsilcisinden oluşan Yönetim Kurulu sürdürür.
- ILO aynı üçlü yapılanmayı, sosyal diyaloğu geliştirerek üye ülkelerde de destekler.

ILO toplantısından bir görünüm

ILO’nun organları

Uluslararası Çalışma Konferansı

Her yıl Haziran’da Cenevre’de toplanır. Uluslararası çalışma standartlarını ve politikaları belirler; iki yılda bir program ve bütçeyi kabul eder.

Yönetim Kurulu

Yılda üç kez toplanır; Konferans gündemini hazırlar ve Ofisi yönlendirir.

Uluslararası Çalışma Ofisi

Sekretarya, merkez büroları, araştırma merkezi ve yayınevi Cenevre’dedir. 40’ı aşkın ülkede bölge, alan ve ülke ofisleri yerinden yönetim ilkesiyle çalışır.

ILO’nun 187 üye devleti vardır.

Uluslararası Çalışma Ofisi, Cenevre

Stratejik hedefler ve uluslararası çalışma standartları

Dört stratejik hedef

- Çalışma yaşamında standartları, temel ilke ve hakları geliştirmek ve gerçekleştirmek
- Kadın ve erkeklerin insana yakışır işlere sahip olması için daha fazla fırsat yaratmak
- Sosyal korumanın kapsamını ve etkinliğini artırmak
- Üçlü yapıyı ve sosyal diyaloğu güçlendirmek

Standartlar

- ILO uluslararası çalışma standartlarını sözleşme ve tavsiye kararları biçiminde oluşturur.
- Standartların uygulanmasını izlemek için bir denetim mekanizması işletir.
- Standartlar, ulusal politikaların hayata geçirilmesinde yol göstericidir.

ILO Anayasası'nda belirlenen hedefler

- İstihdam ve işsizliğin önlenmesi
- Çalışma saatleri
- Uygun asgari ücret
- İşyerindeki hastalık ve kazalardan korunma
- Çocukların, gençlerin ve kadınların korunması
- Yaşlılıkta ve maluliyette koruma
- Göçmen işçilerin haklarının korunması
- Eşit işe eşit ücret
- Örgütlenme özgürlüğü
- Mesleki eğitim ve sürekli eğitim

ILO sözleşmelerinin ana başlıkları

- Örgütlenme, toplu pazarlık ve çalışma ilişkileri
- Zorla çalıştırma
- Çocuk işçiliği ve asgari yaş
- Fırsat ve muamele eşitliği
- Üçlü danışma
- İş denetimi
- İstihdam politikaları
- Mesleki eğitim
- İş güvencesi
- Ücretler
- Çalışma süreleri
- İş sağlığı ve güvenliği
- Sosyal güvenlik
- Özel işçi grupları: göçmen işçiler, deniz işçileri vb.

Sözleşme ve tavsiye kararı

Sözleşme

Onaylayan devlet için bağlayıcı bir uluslararası antlaşmadır. Onaydan sonra devlet, uygulamaya ilişkin düzenli rapor verir ve ILO denetimine tabi olur.

Tavsiye kararı

Bağlayıcı değildir. Sözleşmeleri tamamlayan veya bir konuda yol gösteren metinlerdir; onaya açılmaz.

Anayasa'nın 90. maddesine göre usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir; temel hak ve özgürlüklere ilişkin antlaşmalarla kanunların çatışmasında antlaşma hükümleri esas alınır.

Temel sözleşmeler ve Türkiye

No	Sözleşme	Alan	Onay yılı
29	Zorla Çalıştırma Sözleşmesi	Zorla çalıştırma	1998
105	Zorla Çalıştırmanın Kaldırılması Sözleşmesi	Zorla çalıştırma	1961
87	Sendika Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması Sözleşmesi	Örgütlenme	1993
98	Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi	Örgütlenme	1952
100	Eşit Ücret Sözleşmesi	Ayrımcılık	1967
111	Ayrımcılık (İş ve Meslek) Sözleşmesi	Ayrımcılık	1967
138	Asgari Yaş Sözleşmesi	Çocuk işçiliği	1998
182	En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği Sözleşmesi	Çocuk işçiliği	2001
155	İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamı Sözleşmesi	İSG	2005
187	İSG'yi Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi	İSG	2014

155 ve 187 sayılı sözleşmeler 2022'de temel sözleşmeler arasına alındı. Türkiye on temel sözleşmenin tamamını onaylamıştır.

İSG sözleşmelerinin Türk hukukundaki yeri

No	Sözleşme	Onay kanunu	Onay
155	İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin Sözleşme	5038 sayılı Kanun, 13.01.2004	2005
161	İş Sağlığı Hizmetlerine İlişkin Sözleşme	5039 sayılı Kanun, 13.01.2004	2005
187	İş Sağlığı ve Güvenliğini Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi	—	2014
167	İnşaat İşlerinde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi	—	2015
176	Madenlerde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi	—	2015

Sanayi ve Ticarette İş Teftişi Hakkındaki 81 sayılı Sözleşme 5690 sayılı Kanun ile onaylanmıştır; Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının görevleri bu sözleşmeye dayanır.

Türkiye'nin onayladığı ILO sözleşmeleri (2–87)

Türkiye 59 ILO sözleşmesini onaylamıştır; bunların 55'i yürürlüktedir. Güncel durum ILO NORMLEX veri tabanından izlenebilir.

2	İşsizlik
11	Örgütlenme Özgürlüğü (Tarım)
14	Haftalık Dinlenme (Sanayi)
15	Asgari Yaş (Trimciler ve Ateşçiler)
26	Asgari Ücret Belirleme Yöntemi
29	Zorla Çalıştırma
34	Ücretli İş Bulma Büroları
42	İşçinin Tazmini (Meslek Hastalıkları) (Revize)
45	Yeraltı İşleri (Kadınlar)
53	Ticaret Gemilerinde Kaptan ve Zabitlerin Mesleki Yeterliliği
55	Gemiadamlarının Hastalanması, Yaralanması veya Ölümünde Armatörün Sorumluluğu
58	Asgari Yaş (Deniz) (Revize)
59	Asgari Yaş (Sanayi) (Revize)
68	Gemilerde Mürettebat İçin İaşe ve Yemek Hizmetleri
69	Gemi Aşçılarının Mesleki Ehliyet Diplomaları
73	Gemiadamlarının Sağlık Muayenesi
77	Gençlerin Tıbbi Muayenesi (Sanayi)
80	Son Maddelerin Revizyonu
81	İş Teftişi
87	Sendika Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması

Türkiye'nin onayladığı ILO sözleşmeleri (88–133)

88	İş ve İşçi Bulma Servisi
92	Mürettebatın Gemide Barınması
94	Çalışma Şartları (Kamu Sözleşmeleri)
95	Ücretlerin Korunması
96	Ücretli İş Bulma Büroları (Revize)
98	Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı
99	Asgari Ücret Tespit Mekanizması (Tarım)
100	Eşit Ücret
102	Sosyal Güvenlik (Asgari Standartlar)
105	Zorla Çalıştırmanın Kaldırılması
108	Gemiadamlarının Ulusal Kimlik Kartları
111	Ayrımcılık (İş ve Meslek)
115	Radyasyondan Korunma
116	Son Maddelerin Revizyonu
118	Muamele Eşitliği (Sosyal Güvenlik)
119	Makinelerin Koruma Tertibatı ile Donatılması
122	İstihdam Politikası
123	Asgari Yaş (Yeraltı İşleri)
127	Azami Ağırlık
133	Mürettebatın Gemide Barındırılması (İlave Hükümler)

Türkiye'nin onayladığı ILO sözleşmeleri (134–187)

134	İş Kazalarının Önlenmesi (Gemiadamları)
135	İşçi Temsilcileri
138	Asgari Yaş
142	İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi
144	Üçlü Danışma (Uluslararası Çalışma Standartları)
146	Gemiadamlarının Yıllık Ücretli İzni
151	Çalışma İlişkileri (Kamu Hizmeti)
152	Liman İşlerinde Sağlık ve Güvenlik
153	Karayolu Taşımacılığında Çalışma ve Dinlenme Süreleri
155	İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamı
158	Hizmet İlişkisine Son Verilmesi
159	Mesleki Rehabilitasyon ve İstihdam (Engelliler)
161	İş Sağlığı Hizmetleri
164	Gemiadamlarının Sağlığının Korunması ve Tıbbi Bakımı
166	Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesi
167	İnşaat İşlerinde Güvenlik ve Sağlık
176	Madenlerde Güvenlik ve Sağlık
182	En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği
187	İSG'yi Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi

2019–2026

ILO'da güncel gelişmeler

2019	190 sayılı Şiddet ve Taciz Sözleşmesi kabul edildi.
2022	Güvenli ve sağlıklı çalışma ortamı temel ilke ve haklar arasına eklendi; 155 ve 187 sayılı sözleşmeler temel sözleşme sayıldı.
2025	192 sayılı Biyolojik Tehlikeler Sözleşmesi kabul edildi: işyerinde biyolojik tehlikelere karşı ilk uluslararası çalışma standardı.
2026	193 sayılı Platform Ekonomisinde İnsana Yakışır İş Sözleşmesi kabul edildi; dijital platform çalışanlarına İSG dâhil temel korumalar getirildi.

Dünyada işe bağlı ölümler ve yaralanmalar

2,93 milyon

işe bağlı ölüm

395 milyon

ölümcül olmayan iş yaralanması

2,6 milyon

meslek hastalıklarına bağlı ölüm (%89)

330 bin

iş kazalarına bağlı ölüm (%11)

ILO, A Call for Safer and Healthier Working Environments (2023); 2019 yılı tahminleri. İşe bağlı ölümler 2000'e göre %12'den fazla artmıştır.

Bölüm 4

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)

Amaç, görevler ve yapı

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ofis akademi
ASYA AKADEMİ

1946–1948

Dünya Sağlık Örgütü

Amaç: bütün halkların mümkün olan en yüksek sağlık düzeyine ulaşması (WHO Anayasası, md. 1). Anayasanın girişinde, bütün halkların sağlığının barış ve güvenliğin temeli olduğu vurgulanır.

1946	22 Temmuz'da New York'ta WHO Anayasası kabul edildi.
1948	7 Nisan'da Anayasa yürürlüğe girdi; bu tarih her yıl Dünya Sağlık Günü olarak kutlanır. Türkiye aynı yıl üye oldu.

“Sağlık yalnızca hastalık ya da sakatlığın olmaması değil, bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hâlidir.”

Dünya Sağlık Örgütü Anayasası, giriş, 1946

WHO'nun görevleri (1)

- Uluslararası sağlık çalışmalarında yönetici ve koordinatör makam olarak hareket etmek
- BM, ihtisas kuruluşları, sağlık idareleri ve meslek gruplarıyla etkili iş birliği kurmak ve sürdürmek
- Hükümetlere istek üzerine sağlık hizmetlerini güçlendirmede yardım etmek
- Uygun teknik yardımı ve acil durumlarda gerekli yardımı sağlamak
- BM'nin isteği üzerine vesayet altındaki topluluklar gibi özel gruplara sağlık hizmeti götürmek
- Epidemiyoloji ve istatistik dâhil gerekli idari ve teknik hizmetleri kurmak
- Salgın ve bulaşıcı hastalıkların ortadan kaldırılmasını teşvik etmek
- Kazalardan doğan zararların önlenmesini teşvik etmek

WHO'nun görevleri (2)

- Beslenme, konut, eğlence, ekonomik ve çalışma koşulları ile çevre sağlığının iyileştirilmesini kolaylaştırmak
- Sağlığın geliştirilmesine katkıda bulunan bilim ve meslek grupları arasında iş birliğini kolaylaştırmak
- Uluslararası sağlık sorunlarına ilişkin sözleşme, anlaşma ve tüzükler önermek
- Ana ve çocuk sağlığı ile refahını geliştirmek
- Ruh sağlığı alanında uyumlu insan ilişkilerine yönelik faaliyetleri kolaylaştırmak
- Sağlık araştırmalarını teşvik etmek ve yönlendirmek
- Sağlık, tıp ve yardımcı personelin eğitim standartlarını iyileştirmek

WHO'nun görevleri (3)

- Koruyucu ve tedavi edici tıbbi bakıma ilişkin idari ve sosyal teknikleri incelemek
- Sağlık alanında bilgi, öneri ve yardım sağlamak
- Sağlık konusunda bilinçli bir kamuoyu oluşmasına yardım etmek
- Hastalıklar, ölüm nedenleri ve halk sağlığı uygulamaları için uluslararası adlandırmaları belirlemek ve gözden geçirmek
- Tanı yöntemlerini gerektiği ölçüde standartlaştırmak
- Gıda, biyolojik ve benzeri ürünler için uluslararası standartlar geliştirmek
- Genel olarak Örgüt'ün amacına ulaşmak için gereken her önlemi almak

WHO’nun yapısı ve işleyişi

WHO Anayasası’nın 9. maddesine göre Örgüt’ün çalışmaları üç organ tarafından yürütülür:

Dünya Sağlık Asamblesi

Üye devletlerden oluşan en üst karar organı; her yıl toplanır.

Yürütme Kurulu

Bölgelerden dönüşümlü seçilen 34 üyeden oluşur; Asamblenin kararlarını uygular.

Sekretarya

Genel Direktör başkanlığında Cenevre’deki merkez, altı bölge ofisi ve ülke ofisleri.

194 üye devleti olan Örgüt’ten ABD’nin çekilmesi 22 Ocak 2026’da yürürlüğe girmiştir; Arjantin de çekilme bildiriminde bulunmuştur. Türkiye, 53 üye devletin yer aldığı Avrupa Bölgesi’ndedir.

Bölüm 5

Avrupa Birliği ve EU-OSHA

Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı, çerçeve direktif ve stratejik çerçeve

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ofis akademi
ASYA AKADEMİ

1994

Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı (EU-OSHA)

- Amaç: Avrupa Birliği'nde işyerlerinin daha sağlıklı, güvenli ve üretken olmasına katkıda bulunmak.
- AB'de İSG alanındaki bilgi ve deneyimin geliştirilmesini, toplanmasını, analizini ve paylaşılmasını sağlar.
- 1994'te 2062/94 sayılı Konsey Tüzüğü ile kuruldu; bu tüzük 1643/95 ve 1654/2003 sayılı tüzüklerle değiştirildi. 20 Şubat 2019'dan beri dayanağı (AB) 2019/126 sayılı Tüzük'tür.
- Merkezi İspanya'nın Bilbao kentindedir. Yönetim Kurulunda 27 üye devletin hükümet, işveren ve işçi temsilcileri yer alır.

EU-OSHA'nın faaliyetleri

- İSG alanında araştırma, yayın ve istatistik çalışmaları yürütür.
- Yaklaşık iki yıl süren Sağlıklı İşyerleri Kampanyaları düzenler: 2023–2025 dijitalleşme; 2026–2028 psikososyal riskler ve işyerinde ruh sağlığı.
- Her yıl Ekim ayında Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası'nı düzenler.
- Üye ve aday ülkelerin ulusal odak noktalarından oluşan bir bilgi ağı ve aynı formatta düzenlenen internet siteleri aracılığıyla bilgi alışverişini sağlar.
- Türkiye Ajansa aday ülke olarak gözlemci statüsünde katılmaktadır; Türkiye'deki irtibat noktası İSGGM'dir.

1989

AB İSG mevzuatı: çerçeve direktif ve strateji

- 89/391/EEC sayılı Çerçeve Direktif (12 Haziran 1989), AB'nin İSG alanındaki temel direktifidir.
- İşverenin genel yükümlülüklerini, risk değerlendirmesini, önleme ilkelerini ve çalışanların bilgilendirilmesi, eğitimi ve katılımını düzenler.
- Belirli riskler ve sektörler için çıkarılan bireysel direktiflerin temelini oluşturur.
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, AB mevzuatına uyum kapsamında hazırlanmıştır.
- AB İSG Stratejik Çerçevesi 2021–2027: değişimi öngörmek ve yönetmek, iş kazası ölümlerinde "sıfır vizyon" ile önlemeyi güçlendirmek, gelecekteki sağlık krizlerine hazırlıklı olmak.

Kuruluşların iletişim adresleri

ÇSGB İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü

Emek Mah. Naci Ayvalıoğlu Cad. No: 13,
Çankaya, Ankara
csgb.gov.tr/isggm

ILO

www.ilo.org
ILO Türkiye Ofisi: Ferit Recai Ertuğrul Cad.
No: 4, Oran, Ankara
ankara@ilo.org

WHO

www.who.int
Avrupa Bölge Ofisi: www.who.int/europe

EU-OSHA

Santiago de Compostela 12, 5. kat, 48003
Bilbao, İspanya
osha.europa.eu
information@osha.europa.eu

Bölüm 6

Örnek sınav soruları

İSG uzmanlığı sınavlarında sorulmuş sorular, cevapları ve kısa açıklamaları

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ofis akademi
ASYA AKADEMİ

C sınıfı

Ulusal İSG Konseyi

Aşağıdakilerden hangisi Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi üyesidir?

A) Adalet Bakanlığı

B) Dışişleri Bakanlığı

C) **Tarım ve Orman Bakanlığı**

D) Hazine ve Maliye Bakanlığı

Doğru cevap: C. Tarım ve Orman Bakanlığının ilgili bakan yardımcısı Konsey üyesidir (Konsey Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, md. 6).

C sınıfı

Uluslararası kuruluşlar

Birleşmiş Milletler'in bir örgütü olarak 1948 yılında insanlığa daha iyi sağlık hizmeti verilmesi için kurulmuştur. Salgın hastalıklarla mücadele, tıbbi araştırmalar, sağlık personelinin yetiştirilmesi, ana ve çocuk sağlığı, aşı programları, beslenme, temiz su ve hijyen, uluslararası sağlık standartları ve afetlerde yardım başlıca çalışma alanlarıdır. Tanımlanan kuruluş hangisidir?

A) UNICEF

B) EU-OSHA

C) **WHO**

D) ILO

Doğru cevap: C. WHO Anayasası 7 Nisan 1948'de yürürlüğe girmiştir.

C sınıfı

Direktif ve sözleşme numaraları

I. 89/391/EEC, AB'nin İSG alanındaki temel çerçeve direktifidir.
II. İş sağlığı hizmetlerine ilişkin ILO sözleşmesinin numarası 155'tir.
III. İSG ve çalışma ortamına ilişkin ILO sözleşmesinin numarası 161'dir.
Yukarıdaki ifadelerden hangisi veya hangileri doğrudur?

A) I, II ve III

B) I ve II

C) II ve III

D) Yalnız I

Doğru cevap: D. İş sağlığı hizmetlerine ilişkin sözleşme 161, İSG ve çalışma ortamına ilişkin sözleşme 155 sayılıdır.

C sınıfı

ILO uygulamaları

Aşağıdakilerden hangisi ILO uygulamaları için yanlış bir ifadedir?

A) Mesleki eğitim ve rehabilitasyon, çalışma politikası, işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi konularda teknik yardım sunar.

B) Bağımsız işveren ve işçi örgütlerinin gelişimini teşvik eder, bu örgütlere eğitim ve danışmanlık verir.

C) ILO'nun belirlediği uluslararası çalışma standartlarını tüm ülkeler kabul etmek zorundadır.

D) Devlet, işçi ve işverenlerin katılımıyla oluşan üçlü bir yapısı vardır.

Doğru cevap: C. Sözleşmeler yalnızca onaylayan devletler için bağlayıcıdır.

C sınıfı

155 sayılı Sözleşme

İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin ILO Sözleşmesi'nin numarası nedir?

A) 55

B) 81

C) 105

D) **155**

Doğru cevap: D. 81 sayılı sözleşme iş teftişine, 105 sayılı sözleşme zorla çalıştırmanın kaldırılmasına ilişkindir.

C sınıfı

ILO normlarının bağlayıcılığı

ILO'nun sözleşme ve tavsiye kararlarıyla ilgili olarak Türkiye'nin yükümlülükleri konusunda hangisi doğrudur?

A) Yalnızca Türkiye tarafından onaylanan sözleşmeler bağlayıcıdır.

B) Yalnızca Türkiye tarafından onaylanan tavsiye kararları bağlayıcıdır.

C) Bütün sözleşme ve tavsiye kararları bağlayıcıdır.

D) Yalnızca sözleşmeler bağlayıcıdır.

Doğru cevap: A. Tavsiye kararları bağlayıcı değildir; sözleşmeler onaylandığında bağlayıcı hâle gelir.

C sınıfı

Asgari çalışma yaşı

Uluslararası sözleşmeler ve ülkemizdeki mevzuata göre en küçük çalışma yaşı kaçtır?

A) 12

B) 14

C) **15**

D) 16

Doğru cevap: C. 138 sayılı Sözleşme ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 71. maddesine göre 15 yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılması yasaktır; 14 yaşını doldurmuş ve zorunlu eğitimini tamamlamış çocuklar ancak hafif işlerde çalıştırılabilir.

B sınıfı

Türkiye'nin onayladığı sözleşmeler

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin onayladığı ILO sözleşmelerinden biri değildir?

A) 155 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin Sözleşme

B) 161 sayılı İş Sağlığı Hizmetlerine İlişkin Sözleşme

C) 135 sayılı İşçi Temsilcileri Sözleşmesi

D) 177 sayılı Evde Çalışma Sözleşmesi

Doğru cevap: D. Türkiye 177 sayılı Sözleşme'yi onaylamamıştır.

B ve A sınıfı

155 sayılı Sözleşme'nin kapsamı

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin de onayladığı 155 sayılı ILO Sözleşmesi'nde yer almaz?

A) İSG'ye ilişkin önlemler işçilere herhangi bir mali yük getirmeyecektir.

B) "İşçiler" terimi, kamu çalışanları dâhil istihdam edilen bütün kişileri kapsar.

C) "Sağlık" terimi, işle bağlantısı açısından yalnızca hastalık veya sakatlığın bulunmaması hâlini kapsar.

D) "İşyeri" terimi, işçilerin işleri nedeniyle bulunmaları veya gitmeleri gereken ve işverenin doğrudan veya dolaylı kontrolündeki bütün yerleri kapsar.

Doğru cevap: C. Sözleşme'ye göre "sağlık" terimi yalnızca hastalık veya sakatlığın bulunmamasını değil, işyerindeki güvenlik ve hijyenle doğrudan ilgili fiziksel ve zihinsel unsurları da kapsar (md. 3/e). "İşyeri" tanımı md. 3/c'de, mali yük hükmü md. 21'de yer alır.

B sınıfı

ILO

1919 yılında kurulan, Türkiye'nin 1932'de üye olduğu, insan hakları, sosyal adalet ve çalışma haklarının iyileştirilmesi için çalışan Birleşmiş Milletler ihtisas kuruluşu hangisidir?

A) WHO (Dünya Sağlık Örgütü)

B) ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü)

C) UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)

D) EU-OSHA (Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı)

Doğru cevap: B.

A sınıfı

161 sayılı Sözleşme

ILO'nun 161 sayılı İş Sağlığı Hizmetleri Sözleşmesi'ne göre iş sağlığı hizmetleri konusunda aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) İşin işçiye uygunluğunun geliştirilmesini kapsamalıdır.

B) İşyerinde ve mümkün olduğu durumlarda tek bir işletmeye hizmet verecek şekilde örgütlenmelidir.

C) İşyerinde sağlığa zararlı risklerin tanımlanmasını ve değerlendirilmesini kapsamalıdır.

D) İlk yardım ve acil tedavi hizmetlerinin örgütlenmesine ve mesleki rehabilitasyona katkı sağlamalıdır.

Doğru cevap: B. Sözleşme'ye göre iş sağlığı hizmetleri tek bir işletmeye veya birden fazla işletmeye ortak hizmet olarak örgütlenebilir (md. 7).

A sınıfı

Türkiye ve ILO

Türkiye ILO'ya hangi yıl üye olmuştur?

A) 1930

B) **1932**

C) 1935

D) 1938

Doğru cevap: B.

A sınıfı

Türkiye'nin onayladığı sözleşmeler

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin onayladığı ILO sözleşmelerinden biri değildir?

A) 2 sayılı İşsizlik Sözleşmesi

B) 81 sayılı İş Teftişi Sözleşmesi

C) 170 sayılı Kimyasallar Sözleşmesi

D) 155 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin Sözleşme

Doğru cevap: C. ILO sözleşmeleri imzalanmaz, onaylanır. Türkiye 170 sayılı Kimyasallar Sözleşmesi'ni onaylamamıştır.

A sınıfı

ILO'nun çalışma alanları

Aşağıdakilerden hangisi Uluslararası Çalışma Örgütü'nün çalışma alanları arasında yer almaz?

A) Kooperatifler

B) İstihdam politikası

C) **Sağlık gözetimi sıklıkları**

D) Mesleki eğitim ve rehabilitasyon

Doğru cevap: C. Kooperatifler (193 sayılı Tavsiye Kararı), istihdam politikası (122 sayılı Sözleşme), mesleki eğitim ve rehabilitasyon (142 ve 159 sayılı sözleşmeler) ILO'nun çalışma alanlarıdır; sağlık gözetiminin sıklığı ulusal mevzuatla belirlenir.

A sınıfı

İş sağlığı tanımı

“Çalışanın çalışma ortamını, şartlarını, çevresini kendisini güdüleyen sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının sonucu olan bedensel, ruhsal, toplumsal optimal iyilik hâlidir.” Yukarıdaki ifade hangisinin tanımıdır?

A) Optimal iş sağlığı

B) Çalışma hayatında iş sağlığı

C) İş Kanunu’na göre iş sağlığı

D) ILO’ya göre iş sağlığı

Doğru cevap: D. İş sağlığının bedensel, ruhsal ve sosyal iyilik hâli olarak ele alınması ILO ve WHO’nun ortak yaklaşımına dayanır.

A sınıfı

Uluslararası kuruluşlar

Aşağıdakilerden hangisi çalışma hayatıyla ilgili uluslararası alanda faaliyet gösteren kuruluşlardan biri değildir?

A) ISSA (Uluslararası Sosyal Güvenlik Birliği)

B) EU-OSHA

C) ICAO (Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü)

D) WHO

Doğru cevap: C. ICAO sivil havacılık alanında faaliyet gösterir.

A sınıfı

155 sayılı Sözleşme'nin konusu

İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin 155 sayılı ILO Sözleşmesi özellikle hangi konuyu düzenler?

A) Sanayi ve ticarette iş teftişini

B) İş sağlığı ve güvenliği politikalarını

C) İş sağlığı hizmetlerini

D) Çalışma ortamının niteliklerini

Doğru cevap: B. Sözleşme, ulusal İSG politikasının oluşturulmasını, uygulanmasını ve gözden geçirilmesini düzenler. İş teftişi 81, iş sağlığı hizmetleri 161 sayılı sözleşmenin konusudur.

Kaynaklar

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, "Tarihçe", csgb.gov.tr
- ÇSGB İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, "Kuruluş ve Görevlerimiz", csgb.gov.tr/isggm
- ÇSGB İSGÜM, "Tarihçe", csgb.gov.tr/isgum
- ÇSGB Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, "Tarihçe", csgb.gov.tr/rtb
- ÇSGB Dış İlişkiler ve AB Genel Müdürlüğü, "ILO Conventions Ratified by Türkiye", csgb.gov.tr
- Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, RG 21.01.2026, sayı 33144
- 2025/11 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, RG 21.06.2025, sayı 32933
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, RG 30.06.2012, sayı 28339
- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, RG 10.07.2018
- 4857 sayılı İş Kanunu; 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu; T.C. Anayasası md. 90
- Sosyal Güvenlik Kurumu, İstatistik Yıllıkları 2019–2025, Bölüm III, sgk.gov.tr
- ILO, A Call for Safer and Healthier Working Environments, 2023
- ILO, Biological Hazards in the Working Environment Convention, 2025 (No. 192)
- ILO, Decent Work in the Platform Economy Convention, 2026 (No. 193)
- ILO Anayasası ve Filadelfiya Bildirgesi (1944); ILO NORMLEX, normlex.ilo.org
- ILO Türkiye Ofisi, Türkiye'nin onayladığı İSG sözleşmelerine ilişkin bilgi notu, 2022
- 155 sayılı ve 161 sayılı ILO sözleşmeleri; 5038 ve 5039 sayılı onay kanunları
- Dünya Sağlık Örgütü Anayasası, 1946; WHO açıklamaları, 2026
- Regulation (EU) 2019/126 establishing EU-OSHA; EU-OSHA ve OSHwiki, osha.europa.eu
- Council Directive 89/391/EEC; EU Strategic Framework on Health and Safety at Work 2021–2027

İş sağlığı ve güvenliği eğitimi

Teşekkürler

Ulusal ve uluslararası kuruluşlar ve sözleşmeler

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu

ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu

ofis akademi

ASYA AKADEMİ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİM KURUMU